

ODJEL UMJETNIČKOG OBRTA

2004. - 2005. GODINA

Glavno obilježje redovite djelatnosti Odjela umjetničkog obrta u 2004. g. bio je intenzivan rad na dovršavanju **revizije** fundusa koji je zbog stalnog priljeva građe tijekom prethodnih godina, kao i velikog broja neevidentiranih predmeta dopremljenih u ratnim godinama i nakon rata, utrostručen. Fundus je povećan brojnim darovima pojedinaca (izraženih, ponekad, stotinama različitih predmeta, uglavnom iz kućanstva), kao i otkupima. Bilo je potrebno ustanoviti brojne podzbirke u sustavu postojećih zbirki kako bi se vrlo raznorodna građa sistematizirala, i što preglednije rasporedila u vrlo skućenom prostoru čuvaonica, kao i u radne prostorije Muzeja. Građa Odjela, posebice predmeti iz Zbirke namještaja, nalazila se, vrlo često u funkciji, u gotovo svim prostorijama u nekoliko muzejskih zgrada, a kako su se obnavljali i osuvremenjivali radni prostori problem pohrane ovih predmeta postajao je sve izraženiji. Slična je situacija i s predmetima drugih zbirki znatno povećanog fonda, primjerice Zbirke keramike i Zbirke stakla, a posebno Zbirke *v a r i a* koja sadrži vrlo raznorodne predmete rasporedene u više od 20 podzbirki (npr. Zbirku sakralnih predmeta, Zbirku glazbenih instrumenata, Zbirku svjetiljki, Zbirku kaljevih peći, Zbirku plesnih redova, Zbirku igrački, Zbirku ambalaže i dr.).

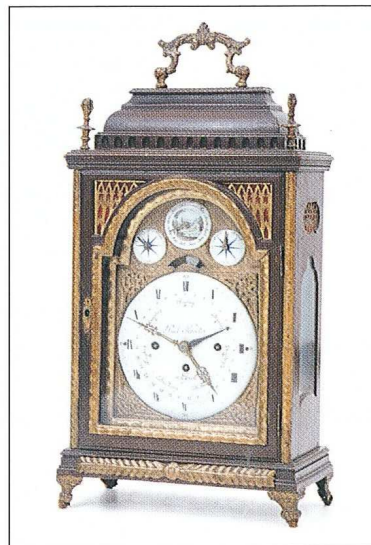
Ukupan fundus Odjela umjetničkog obrta, povećao se s otprilike 3000 (do 1991. g.) na gotovo 10500 predmeta, koliko ih je evidentirano nakon dovršetka revizije početkom 2005. godine (s napomenom da je fundus pojedinih zbirki povećan velikim brojem uzoraka, primjerice Zbirka tekstila, odjeće i modnog pribora, kao i Zbirka ambalaže, predmetima i uzorcima brojnih osječkih, danas nepostojećih, obrtničkih radionica i tvornica).

Sve ove predmete bilo je potrebno temeljito očistiti, evidentirati, odgovarajuće zaštititi i pohraniti, što se sustavno i činilo nabavom odgovarajuće ambalaže i stalnim pismenim i usmenim zahtjevima za dodatnom opremom. Međutim, i nadalje ostaje problem prostora za pohranu ovako „naraslog“ fundusa. Svakako, dokumentiranje ovih predmeta u računalnom programu M++ jedna je od prioritarnih zadaća u redovitoj djelatnosti Odjela u narednom razdoblju.

Na poziv građana, ili individualnim dolascima u Muzej (uglavnom iz razloga ponuda za **otkup** te ekspertiza ponuđenih predmeta), tijekom 2004. i 2005. g. obavljena su brojna terenska istraživanja (27 izlazaka na teren), kao i brojne usmene ekspertize, što je rezultiralo mnogim otkupljenim, ali i darovanim predmetima.

Otkupljeni su slijedeći predmeti:

- za **Zbirku namještaja**: djevojačka soba i kuhinjski namještaj iz 1920-ih, rad osječkog stolara Karla Halasza;
- za **Zbirku satova**: tabernakl sat, Osijek, poč. 19. st., sign. Paul Kracker in Esseck;

- za **Zbirku keramike**: pladanj, fajansa, Engleska, kraj 19. st; tarionik, ljekarnički, prva pol. 20. st; antropomorfni vrč, fajansa, Češka, 1920-ih; garnitura za kavu za dvije osobe, porculan, Meissen, prva pol. 20. st; vrč za vodu, fajansa, Mađarska, 1930-ih; pladanj za doručak, fajansa, Njemačka, 1930-ih; servis za čaj, porculan-fajansa, Zsolnay, 1920-ih; tanjurići za slatko (s metalnim ukrašenim žličicama); keramički vrč (dio umivaonika), ocačljena kamenina ukrašena natiskom, Zsolnay, poč. 20. st; posuda za isparavanje vode, sign. Jugometal, 1950-ih;
- za **Zbirku stakla**: garnitura desertnih tanjurića, 1930-ih; vaza, mat staklo, Njemačka, 1920-ih; staklena košarica, Murano, 1960-ih; staklene figure

bika i ptice, Murano, 1960-ih; ambalažno staklo iz 1930-ih i 1940-ih (21 kom. boca s oznakama osječkih i slavonskih tvrtni);

- za **Zbirku tekstila, odjeće i modnog pribora:** podzbirka Kućni tekstil (2 kom vezanih ručnika, 1920-ih; tabletići i dr., 11 kom, ručni rad, strojni vez, 1920-ih i 1930-ih); podzbirka Modni pribor (svečana torbica, pletena posrebrna žica, Beč, oko 1917.; torbica od pruća i pozamenterije, 1930/40-ih; 2 putna kovčega od kože; dvodijelna metalna kopča, posrebrna, pozlaćena, poč. 20. st.);
- za **Zbirku metala:** držač za klupko vune s narukvicom, alpaka, druga pol. 19. st.; dijelovi pribora za jelo, srebro, kraj 19. st.; žlica za posipanje šećera, srebro, pozlata, Austrija 1920-ih);
- za **Zbirku slika:** ulje na platnu „Ljekarnik s prijateljem“ autora Artura Schiffera (sign. g. l.: Schiffer, A., 1917.) – portret Ivana pl. Govorkovića, uglednog osječkog ljekarnika i kolekcionara;
- za **Zbirku varia:** harmonij tvrtke Lenčarić, Vrhnika, Slovenija, 1827. (podzbirka glazbenih instrumenata); 2 naprave za pečenje hostija, iz Veliškovaca, s ugraviranim religijskim prizorima (podzbirka sakralnih predmeta); 4 porculanske lule, kutija za duhan (podzbirka lula); 2 svjetiljke za noćni ormarić iz 1960-ih i 5 staklenih sjenila (podzbirka svjetiljki); lornjon u etui od sedefa, 2 patentne olovke reljefno ukrašene posrebrno i pozlaćeno, 1920-ih (podzbirka osobnog pribora); kutijica za nakit, drvo, lak, Japan, 1920-ih (podzbirka ukrasnih i uporabnih kutija); ambalažne kartonske kutijice osječkih zlatarskih radnji i ljekarni, 5 kom, reklamni ovci i vrećice osječkih i slavonskih trgovina, 44 kom (podzbirka ambalaže) i dr.;

U navedenom razdoblju zbirke Odjela umjetničkog obrta obogaćene su i brojnim **darovima**, te se ovim putem još jednom zahvaljujemo darovateljima:

- pozlaćeni gravirani etui za sitan novac (dar Hele Machiedo iz Osijeka);
- svečani muški prsluk od baršuna ukrašen vezom od srme i srebrnim tokama (dar Barbare Bohndorf rod. Reisner iz Njemačke);
- kućni tekstil, odjeća, modni pribor, putne torbe, kovčežić s toaletnim priborom (dar Krste Knoblocha iz Zagreba);
- servis za bijelu kavu i tanjurići za kolače, posuda za maslac, fajansa (dar Silve Pavlinić rod. Laslo i Zdenke Gregov rod. Laslo iz Osijeka);
- ukrasni i uporabni predmeti od porculan-fajanse (zdjela na nožici, ibrik, doza) tvornice Zsolnay, Pečuh, 1880-ih (sl. 2, DSC 9750), vaza s figurom djevojke, Zsolnay, oko 1900., kućanska vaga s kompletom utega, gus i mjed, 1920-ih te dvokraki luster iz 1940-ih (dar Branke i Mirka Kolčića iz Osijeka);

- harmonika obložena tamnocrvenim bakelitom i metalnim ukrasnim aplikacijama s dugmadima od sedefa, tvrtka Hohner (dar Pavla Moresa iz Đakovačke Satnice);
- prekrivač za krevete - "koperta", vezeni, 1920-ih (dar Vladimira Oršanića iz Osijeka);
- bandola i gitara (dar Jelene i Mirka Ivačića iz Osijeka);
- luster iz 1930-ih i rezbarena ukrasna kutija (dar Jasne i Zdravka Poznića iz Osijeka);
- dva ukrasna okvira s obiteljskim fotografijama (dar Terezije Dresner iz Osijeka);
- odjeća i modni pribor (dar Ivana Malbaše iz Osijeka);
- odjeća i igračke (dar Branke Balen iz Osijeka);
- tekstilni predmeti i dvije pločice za pisanje (dar Zdravka Barića iz Osijeka);
- ukrasi za odjeću, tekstilni predmeti i ambalažne kutijice (dar Emilije Knežević rod. Fliszar i Blanke Getto rod. Fliszar iz Osijeka);
- boca za filtriranje vode (dar Brune Bandla iz Osijeka);
- zdjelice za kompot, 2 kom, staklo (dar Vere Gerard iz Osijeka);
- metalni ormar za liječničku ordinaciju (dar Ivana Duvale iz Osijeka);
- stolni sat, tri budilice i mjedeni svijećnjak (dar mirjane Kamenički iz Osijeka);
- ručni sat, ženski (dar Gabrijele Marks iz Osijeka);
- zrcalo, zidno (dar patera Ignacija Čizmešije iz Osijeka);
- Vlada RH – Ministarstvo financija (Povjerenstvo za besplatnu dodjelu strane robe – Carinska uprava, spis br. 484/2004.) darovala je Muzeju Slavonije dvije uramljene slike, Mađarska, prva pol. 20. st., radene tehnikom ulja na platnu (Nepoznati umjetnik: Mrtva priroda; S. Bólint: Starac komuša kukuruz);

Nakon prestanka s radom i zatvaranja tvornice „Sutjeska“ iz Belog Manastira i „Tvornice koža“ iz Osijeka u Muzej je dopremljen dio predmeta koji su

pripadali inventaru, kao i manji broj proizvoda, uglavnom različitih uzoraka, te kataloga, crteža modela i modnih žurnala.

Tijekom 2004. i 2005. g. obavljeno je i nekoliko vrlo zahtjevnih **restauratorskih** zahvata, uglavnom na namještaju, za potrebe budućeg stalnog postava.

Restauriran je kabinetski ormar (Flandrija, sredina 17. st., U 77) od ebanovine s oblogama od kornjačevine, inkrustacijama bjelokosti i pozlatom. Zahvat je obavio Radovan Karković, restaurator iz Zagreba.

Restaurator HRZ-a iz Zagreba Slobodan Radić restaurirao je polikromirani kip sv. Ivana Evanđeliste (v. 1,70 m) iz oltarne kompozicije Opakivanja, koja se nekada nalazila u crkvi Sv. Križa u osječkoj Tvrđi (austrijski rad iz 18. st., U 2379); u prethodnom razdoblju restaurirani su kipovi Marije Magdalene i Bogorodice koji također pripadaju navedenoj kompoziciji.

U 2004. g. dopremljena je u Muzej, nakon višegodišnjeg, vrlo složenog restauratorskog zahvata, i salonska garnitura u stilu ampira (stol i tri stolca, K. u. 14450), ukrašena geometriziranom intarzijom i inkrustirana figuralnim prizorima izvedenim iz bjelokosti, upotpunjenim crno iscertanim detaljima. Restauraciju je obavio Ivica Živko, restaurator Muzeja grada Zagreba.

2005. g. dovršena je restauracija kućnog klecala (Sjev. Italija, 17. st, stil kasne renesanse, U 72) iz crnog lakiranog drva s inkrustacijama bjelokosti izvedenim tehnikom „alla certosina“. Radove je izveo Mario Fučić, restaurator iz Zagreba.

U 2005. godini Odjel je ostvario značajnu **izložbenu aktivnost**.

Početak godine, kao rezultat međumuzejske suradnje, Odjel je gostovao u Muzeju grada Zagreba izložbom „Zbirka stakla Muzeja Slavonije 19. - 20. stoljeće“ (izložba realizirana u MSO 2001.g.), kojom je prigodom izloženo više od četiri stotine različitih ukrasnih i uporabnih staklenih predmeta koji, kronološki i stilski, pokrivaju naznačeno razdoblje. Izložbu je otvorio ravnatelj MGZ-a Vinko Ivić, a posjetiteljima su se obratili i ravnatelj MSO, Mladen Radić, te autorice stručne koncepcije Ida Horvat i Radmila Biondić. Likovno oblikovanje izložbe realizirao je Željko Kovačić, a trajala je od 11. veljače do 3. travnja 2005. g.

17. svibnja 2006. g. u Muzeju Slavonije otvorena je izložba prigodom obilježavanja 190. obljetnice rođenja i 100. obljetnice smrti biskupa J. J. Strossmayera na kojoj je sudjelovao i Odjel izloživši nekoliko osobnih predmeta biskupa Strossmayera te biskupov portret, rad slovenske slikarice Ivane Kobilce, uz katalošku obradu predmeta i prigodni tekst u katalogu izložbe.

Desetu obljetnicu ponovnog bratimljenja prijateljskih gradova Osijeka i Maribora (Republika Slovenija) obilježila je i, prethodno navedena, izložba „Zbirka stakla Muzeja Slavonije 19. i 20. st.“, otvorena u mariborskoj Sinagogi 25. svibnja 2005. g., a brojnim posjetiteljima obratili su se Mirjana Koren, direktorica Pokrajinskog muzeja Maribor, Mladen Radić, ravnatelj Muzeja Slavonije Osijek, Boris Sovič, župan Mestne občine Maribor, autorice izložbe, te Zlatko Kramarić, tadašnji gradonačelnik Osijeka, koji je izložbu i otvorio. Izložba je trajala od 25. svibnja do 11. rujna 2005. g.

Već po povratku iz Maribora započela je stručna obrada arheološkog nalaza iz Starog franjevačkog samostana u osječkoj Tvrđi (iskopavanja u prosincu 2003. i siječnju 2004.; rekonstrukcija predmeta tijekom 2004. i 2005.) te priprema izložbe, koja je otvorena u sklopu manifestacije „Osječko ljeto kulture“, 19. srpnja 2005. g. („Keramika i staklo iz Starog franjevačkog samostana“). Izložbu su postavile kustosice Odjela umjetničkog obrta, Ida Horvat (keramika) i Radmila

Biondić (staklo), a uz autorice, na otvorenju prisutnima su se obratili ravnatelj MSO Mladen Radić, kustos Ante Grubišić, koji je izložio povijesne okolnosti nalaza, te Mirjana Smoje, predstavnica Gradskog poglavarstva, koja je izložbu otvorila. Uz izložbu tiskan je deplijan, a s obzirom da su pronađeni predmeti, svojom brojnošću i značenjem za ovo područje, iziskivali ozbiljnija istraživanja, rezultati će biti predstavljeni u obimnijem katalogu koji će uslijediti. S tim u svezi ostvareni su brojni kontakti i suradnja s kolegama iz srodnih ustanova u potrazi za komparativnim materijalom, kao i višekratna putovanja, najvećim dijelom u Mađarsku (posjet nekoliko kulturno-znanstvenim ustanovama u Budimpešti, Pečuhu, Szegeđu i dr.) te u Zagreb.

Tijekom 2004. i 2005. godine djelatnici Odjela ostvarivali su **s u r a d n j u** s brojnim pojedincima i ustanovama kroz konzultacije, davanjem na uvid predmeta iz Zbirke i stručne literature:

- učenicima osječkih srednjih škola i studentima za maturalne, seminarske i dr. radove;
- za promidžbeni CD o Tvrđi u izdanju Turističke zajednice odabrane su fotografije predmeta iz Zbirke s opisima, a na prigodnoj manifestaciji na Cvijetnicu „Šarana jaja bojama grada“ (u organizaciji Grada Osijeka i TZ-e Osijek) već nekoliko godina sudjeluje, kao član prosudbene komisije, i kustosica Odjela;
- profesorima klavira iz glazbene škole Franje Kuhača iz Osijeka i prof. Gašparoviću iz Zagreba dan je na uvid klavir marke «Conrad Graff» Wien, iz Zbirke glazbenih instrumenata;
- Muzeju za umjetnost i obrt iz Zagreba posuđena je svečana haljina iz Zbirke tekstila, odjeće i modnog pribora za potrebe izložbe Belle Epoque Imperiale u Musei provinciali di Gorizia, tijekom 2005., koju je priredio u suradnji s ovim Muzejom;
- za potrebe znanstvenog rada mr. Vesni Lovrić-Plantić, voditeljici Zbirke satova MUO iz Zagreba dani su na uvid i stručno-znanstvenu obradu predmeta iz Zbirke satova;
- kolegicama s Instituta za povijest umjetnosti iz Zagreba dr. Vlasti Zajec i mr. Ireni Kraševac dani su na uvid predmeti sakralne umjetnosti baroka iz zbirke Varia;
- Galeriji likovnih umjetnosti Osijek posuđena je slika Giovannija Morettija „Portret mlade žene u balskoj haljini“ te predmeti iz Zbirke tekstila, odjeće i modnog pribora za potrebe retrospektivne izložbe navedenog umjetnika;
- osječkoj udruzi „Marimo“ posuđeni su predmeti iz iste zbirke za izložbu prigodom održavanja Pokladnog bala u prostoru osječkog HNK;
- Zavičajnom muzeju Našice davanje na uvid i snimanje slika (portreti/ulja na platnu) koje su nekada pripadale obitelji Pejačević;
- za potrebe Muzeja primenjene umetnosti iz Beograda snimljeni su predmeti od bjelokosti iz zbirke Varia;

Ostvarena je i značajna suradnja s tiskom, radiom i TV, posebno vezano uz obavijesti o djelatnosti i izložbama Odjela umjetničkog obrta.

Radmila Biondić, prof.

voditeljica Odjela umjetničkog obrta

Dugogodišnja djelatnica MSO, viša kustosica i voditeljica Odjela umjetničkog obrta, Ida Horvat, odlazi istekom 2005. g u zasluženu mirovinu, a ugovorno nastavlja rad na katalogu izložbe «Keramika i staklo iz Starog franjevačkog samostana» do njegova dovršetka.

Od 1. siječnja 2005. g. za voditeljicu Odjela umjetničkog obrta imenovana je kustosica Radmila Biondić.